

Es diuen Rage Against the Machine, porten retrats del Che Guevara a les samarretes, reivindiquen la liberalització del consum de marihuana i asseguren lluitar contra el sistema establert. Així i tot, s'han enfilat al cim de les llistes de vendes nord-americanes.

Ràbia rock contra el sistema

Axel Roses.
El seu grup, Guns'n'roses, va ser número u a les llistes americanes.

ARKIU

La darrera invasió del corrent comercial pel rock alternatiu va tenir lloc el 1992, quan *Nevermind*, el segon elapè de Nirvana, va desbancar Michael Jackson del primer lloc del Billboard. Però allò tenia una explicació més o menys lògica: les cançons de Kurt Cobain tocaven de ple uns joves insatsfets i sense futur que trobaven als himnes grunge un reflex de la seua situació. Les lletres del màrtir de Seattle eren més exposicions d'estats interiors d'ànim o descàrregues de ràbia sentimental que proclames polítiques esquerranes.

Per contra, Rage Against the Machine son capaços de dir: "Les grans corporacions treballen per tenir la gent calmada, ja saps que ells van matar X i intentaren culpar l'Islam. Ell va tornar el poder als qui no el tenien i aleshores va arribar el tir". És només un exemple, extret de "Wake Up", de part del incendiari contingut del primer elapè del grup, aparegut en 1992. L'ascensió va ser lenta, encara que des del principi les conviccions polítiques de la banda estaven prou clares: "Tots ens sentim inclinats cap a l'esquerra. El que predomina als nostres textos es la filosofia socialista-comunista, però les idees anarquistes sempre estan presents".

En contra del que podria semblar, l'opció de Rage Against the Machine va calar entre la gent jove nord-americana, i el grup, format per Zach de la Rocha, Tim Bob, Brad Wilk i Tom Morello, va anar convertint-se a poc a poc

en tot un fenomen sociològic, sobretot perquè si l'audiència que tant deia identificar-se amb el seu missatge haguera pres la iniciativa activa en lloc de manejar els cabells al ritme de la música es podria parlar d'un autèntic moviment ideològic que, òbviament, no ha tingut (ni tindrà) lloc. Per al periodista especialitzat Ramon Llubí, que va entrevistar el grup

Malgrat que la rebel·lia és al cor de la ideologia del rock, aquest ha estat normalment controlat pels interessos comercials.

per a la revista *Rock de Lux* (les declaracions que reproduïm pertanyen a la dita conversa), les raons estan clares: "La veritat, el fet que un grup tan radical com Rage Against the Machine gaudeixi d'un èxit aclaparador als Estats Units no em sembla sorprenent en excés. Des de la dècada passada hem pogut veure com moltíssims grups han arribat a l'èxit massiu amb propostes radicalment oposades als cànons comercials o de ràdio fórmula. Són bandes que fan música agressiva i desafidora, amb un atractiu

irresistible per al públic adolescent, el mateix que es passa la major part del temps lliure enganxat a l'MTV i que és el màxim consumidor de música rock als Estats Units".

El rock combatiu i militant sempre ha tingut els seus representants, però una presa de posicionament tan compromesa mai havia assolit tanta repercussió com quan va aparèixer, després de quatre anys en què l'espera es va fer quasi anguniosa, *Evil Empire*, el segon elapè del grup, l'àlbum que es va encimbellar des del moment que es va posar a la venda al primer lloc de les llistes de vendes. Curiosament, la companyia que grava als Rage Against the Machine és Sony, potser una de les més grans corporacions econòmiques del planeta, una paradoxa difícil d'entendre però que beneficia clarament la banda. Grups amb plantejaments sonors concomitants i formats a latituds menys reaccionàries, com Mano Negra a França o Negu Gorriak a l'estat espanyol, no gaudeixen d'una distribució com la dels americans, i això es nota, encara que el missatge potser siga el mateix. Com es va dir al seu moment, el punk va morir quan The Clash signaren amb CBS. Anys després, el *holding* Sony va engolir la mateixa CBS, i ara continua aplicant la mateixa política, encara que continue semblant estrany escoltar a un grup capdavanter en vendes declaracions tan explícites com aquesta: "Ara mateix, ací a Amèrica, estem governats per

una administració que assassina directament o indirecta éssers humans a tot el planeta. Això està molt malament i cal combatre-ho amb qualsevol mitjà”.

Llubià torna a trobar explicació: “Els autèntics factors que compten són l'adrenalina i la provocació. No crec que el missatge o la ideologia siguin gaire importants. Grups tan suposadament nocius com Guns N' Roses (que componen música heavy), Niggers With Attitude (que fan hip hop) o Nine Inch Nails (amb la música industrial) —per posar tres exemples d'estils ben diferenciats— han estat número u a Nord-amèrica arrossegant masses darrere seu. També n'hi ha hagut, de batalladors (Public Enemy) i de políticament correctes (Nirvana). Però, al capdavant de tots predominen els Pearl Jam, Offspring, Green Day i tot un fotimer de grups que, tot i que sonen molt durs, tenen una essència tan innòcua com la de Gloria Estefan. No vull dir que Rage Against the Machine siguin inofensius, més aviat penso que són dels grups més agosarats d'Amèrica, però caure de cap en la frivolitat d'unes llistes de vendes tan manipuladores em fa perdre tota confiança en la seua causa”.

Biblioteca de capçalera. El grup, en tot cas, insisteix i justifica el títol del seu nou elapè: “Fa referència al món sencer, no sols als Estats Units. Bàsicament, tracta el fet que el món està controlat pels diners. Uns diners que quasi sempre pertanyen a l'home blanc, que des de sempre ha sigut l'Imperi Maligne”. L'home blanc domina la situació. Ni tan sols la dona blanca té massa opcions, i molt menys la gent de color”.

El més xocant de la situació és que els mateixos membres del grup mostren la desorientació que molt probablement envolta els seus oients. No tenen objeccions a afirmar: “Pel que fa al govern, sé que tinc moltes coses a dir i no pense callarme-les”, i després afegir: “He après a manejar armes perquè vull estar llest

en cas que vinguen a per mi per llevar-me del mig d'un tir”. No pot estar més clara la crida a una revolta violenta que, en tot cas, ells no iniciaran, almenys mentre continuen venent discos al ritme d'ara, i això juga a favor seu no només des del punt de vista econòmic: “Tenim una cosa molt clara, i és que com més discos venguem, a més gent aconseguirem transmetre el nostre missatge”.

Per a qui vulga saber amb més detall quin es aquest missatge, donen una llista de lectures im-

prescindibles: Henry Miller, John Dos Passos, George Orwell, Che Guevara, Norman Mailer i, com no, Noam Chomsky, que de la nit al matí s'ha convertit en l'intel·lectual de moda entre les lumbreres del rock. No sols el reivindiquen Rage Against the Machine; Bono, cantant d'U2, el reconeix obertament com a inspirador, mentre que Bad Religion va incloure en un disc una de les seues dissertacions, i The Horsies han publicat un tema titulat, precisament, “Noam Chomsky”.

A banda de les consideracions

Rage Against the Machine. Les seues lletres, que mantenen viu l'esperit de lluita contra el sistema d'una part del rock, no influeixen en una audiència que en lloc de prendre la iniciativa activa només menea els cabells al ritme de la música.

'Combat Rock'

Rage Against the Machine representen la penúltima anella d'una cadena que s'inicià pràcticament en el mateix moment que va nàixer el rock. Com a manifestació cultural eminentment juvenil, l'esperit de rebel·lió i l'inconformisme sempre han format part del seu discurs, encara que la ràpida assimilació per part de la indústria de l'entreteniment sempre haja sigut un handicap perquè els missatges contestataris arribaren amb tota la seua virulència al públic. Els mateixos Rage Against the Machine van veure com la seua companyia discogràfica va eliminar tots els "fuck" que incloïa "Killing in the name" per a l'emissió radiofònica sense poder fer-hi res: "No ens va agradar que ho feren -van comentar després-, però no teníem el control per impedir-ho".

Als seixanta, la conscienciació política va arribar de manera radical a la música popular a través del folk-rock. Bob Dylan recollia la tradició bel·ligerant de figures com Woody Guthrie i encapçalava un moviment on també es trobava el compromís esquerrà de Phil Ochs.

La dècada següent, amb el moviment hippie en eferescència, va veure com un grup de protopunks de Detroit, MC5, mesclaven "el rock d'alt octanatge amb un virulent desplegament de radicalisme polític" com deia el periodista de *Rolling Stone*, Eric Ehrmann.

Poc abans de l'arribada dels vuitanta, el punk tornava a enfrontar-se obertament al sistema, i els Sex Pistols denunciaven l'estat feixista anglès sota el qual vivien milers de joves en l'atur, i The Clash esdevenien el paradigma de grup rock compromès amb la realitat social amb discos com *Sandinista!* o *Combat Rock* i col·locaven els ciments de la música popular de protesta dels anys següents com les convulsives proclames mestisses de Mano Negra o dels argentins Los Fabulosos Cadillacs.

Els últims deu anys, l'avantguarda de combat al món de la música jove ha estat representada majoritàriament pels músics negres, principalment els cultivadors de hip hop. Public Enemy o Cypress Hill han creat autèntics himnes racials a favor dels seus drets o de la liberalització de la marihuana que no estan gens lluny d'algunes proclames del mateixos Rage Against the Machine. Ells, i altres com Henry Rollins, contribueixen a mantenir viva la flama del rock combatiu, encara que mai es pot saber on acaba el compromís personal de cadascun dels músics i on comencen les imposicions industrials i econòmiques que comporta un negoci de la magnitud del rock. E. G.

ARXIU

De dalt a baix, Negu Gorriak i Mano Negra. Encara que tenen un missatge semblant, aquests grups no tenen el mateix ressò que els grups americans.

específiques, les conclusions no són noves. Com assenyalava Simon Frith en la *Sociologia del rock*, "la creença en una lluita contínua entre rock i comerç es troba al cor de la ideologia del rock: en determinats moments artistes i auditori travessen el sistema, però la majoria de vegades el control l'exerceixen els interessos comercials". Vist així, potser podria afirmar-se que Rage Against the Machine combaten el sistema des de dins, i com corrobora Llubia, "ara per ara no tenim motius per dubtar de les seues bones intencions, però més enllà dels plantejaments polítics, envers l'exterior, l'únic que fan Rage Against the Machine amb la seua contundència es proporcionar als seus fans la dosi justa de subversió per tal de rebel·lar-se contra el sistema. La 'ràbia contra la màquina' és la ràbia contra el sistema; és a dir, els pa-

res, l'escola, la policia o els porters de les discoteques. En una societat tan conservadora com l'americana, els seus himnes anarco-esquerrans són la cosa més recalçitrant amb que hom es pot topar".

I després, què? Una vegada més, en una societat com la dels noranta i dins d'un món com el del rock, també es més important l'envoltori que el contingut, per revolucionari o combatiu que siga. Tornant a citar Frith: "Certs discos, en determinades circumstàncies, expressen alguna cosa més que la cultura de beneficis econòmics, la ideologia del consum massiu. La qüestió és com reconèixer aquests productes concrets". Hi ha algú capaç de dir que els discos de Rage Against the Machine són un d'ells?

Eduard Guillot